

621.66

АДАПТАЦІЯ ПАРАМЕТРІВ ЦИФРОВИХ РЕГУЛЯТОРІВ ДО ЗМІНИ ОСНОВНИХ КООРДИНАТ НАМОТУВАЛЬНИХ ВУЗЛІВ РУЛОННИХ РОТАЦІЙНИХ МАШИН З ЕЛЕКТРОПРИВОДАМИ ЗМІННОГО СТРУМУ

О.М. Сорочинський, І.Т. Стрепко, Я.М. Кавин

Українська академія друкарства
вул. Підголюско, 19, Львів, 79020, Україна

У статті розглянуто вплив основних координат намотувальних вузлів рулонних ротаційних машин з електроприводами змінного струму на функціонування цифрової системи керування та шляхи адаптації її регуляторів до змін параметрів.

Ключові слова: намотувальні вузли, стрічка, натяг, система цифрового керування, адаптація, підпорядковане регулювання.

Постановка проблеми. Постійне підвищення продуктивності рулонних друкарських машин, а відповідно і збільшення швидкості їх роботи, вимагає застосування сучасних цифрових систем керування з високою надійністю та точністю регулювання заданих параметрів, що постійно змінюються. Основним способом зменшення впливу параметрів системи є адаптація її регуляторів до цих змін.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розробкою та дослідженням систем керування намотувальними та розмотувальними секціями рулонних ротаційних машин займалися такі вчені: проф. В.В. Казакевич, проф. Б.В. Дурняк, проф. М.М. Луцьків та інші [1,4,5,7,8], однак постійний розвиток теорії і методів вимагають подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. В частотно – керованих асинхронних приводах намотувальних вузлів (НВ) параметри регуляторів статорних струмів з від’ємним і додатним зворотними зв’язками (рис.1) обчислюються наближено і коректуються остаточно в процесі налаштування САР [2,3]. Стала часу T_{2RI} залежить від сталих інерції статора T_s і ротора T_r , а вони в свою чергу – від r_s і r_r , тобто і від температури нагріву двигуна. Стала T_{1RI} інтегрування ПІ–регулятора I_s залежить від r_s і r_r і до того ж від x_s, x_r, x_l (контур намагнічування), та частоти струмів живлення двигунів. Для зменшення впливу температури нагрівання асинхронних двигунів (АД) на якісні показники регулювання струмів статорних обмоток параметри регуляторів цих струмів доцільно обчислювати при r_{s70° і r_{r70° . Обмеження величини статорних струмів двигунів в режимах пуску і розгону НВ від $V_{зап}$ до $V_{роб}$ досягається вибором коефіцієнтів k_{z1} від’ємних зворотних зв’язків за I_s і сталих часу інерційних задавачів на вході системи підпорядкованого регулювання (СПР) в процесі налаштування. Враховуючи те, що пускові процеси короткотривалі в загаль-

ному циклі намотування бобін і двигуни розганяються при малих моментах опору (при $R_{\text{вmin}}$), а також те, що асинхронним двигунам властиве зростання рушійних моментів від $M_{\text{пуск}}$ до $M_{\text{кр}}$ в періоди розгону, k_{ZI} доцільно вибрати за $I_s \approx I_{\text{SN}}$ ($k_{\text{ZI}} \approx U_{\text{пер N}} / I_{\text{SN}}$), а k_{ZI} – в межах $(5 \div 10) \text{ В/В}$ і $T_{2\text{RI}} \approx L_s / (r_s + r_r k_{\text{RR}})$, де $k_{\text{RR}} = L_\mu / L_r$. Необхідно, щоб інтенсивність розгону НВ після заправки стрічок була такою ж, як і інтенсивність розгону стрічкоживильної секції, тобто, щоб $dV_B/dt = dV_{\text{RRM}}/dt$, при тім $V_B(t) = V_{\text{RRM}}(t) + \Delta V_{\text{BN}}$, а $\Delta V_{\text{BN}} = 2F_{\text{CN}}/k_c$. Після розгону до $V_{\text{роб}}$ необхідно змінити знак від'ємного зворотного зв'язку за струмом на додатний і присвоїти параметрам k_{ZI} , $T_{2\text{RI}}$ і $T_{1\text{RI}}$ такі значення, що забезпечують сталість максимального (критичного) моменту двигунів при зміні частоти струму і напруги живлення їх статорних обмоток.

Таким чином при пусках і розгонах НВ $k_{\text{ZI}} = k_{\text{ZIP}}$, $T_{1\text{RI}} = T_{1\text{RIP}}$, $T_{2\text{RI}} = T_{2\text{RIP}}$, а при намотуванні бобін параметри регуляторів змінюються на k_{ZIN} , $T_{1\text{RIN}}$ і $T_{2\text{RIN}}$ і змінюється знак зворотного зв'язку на додатний. На величину $T_{1\text{RI}}$ ПІ – регуляторів I_s впливає нестабільність коефіцієнта передачі $k_{\text{ADI/U}}$ електромагнітної частини АД, що залежить від частоти струму, або $\alpha = f_s/f_{\text{SN}}$, і від абсолютного ковзання β ($k_{\text{ADI/U}} = I_s/U_s = \sqrt{C(\beta)/A(\alpha, \beta)}$), $T_{1\text{RI}} = 2T_\mu k_{\text{pu}} k_{\text{ADI/U}} k_{\text{ZI}}$ [4,7,8]. Нестабільність $T_{1\text{RI}}$ як функції $k_{\text{ADI/U}}$ допустимо не враховувати в режимах розгону НВ від $V_{\text{запр}}$ до $V_{\text{роб}}$ кдї від'ємного зворотного зв'язку за I_s . В основному ж більш довготривалому режимі намотування бобін і дії додатнього або від'ємного (з регулюванням $U_s = \gamma U_{\text{SN}}$) зворотного зв'язку за I_s (з метою стабілізації максимальної величини момента АД) необхідно адаптувати сталу інтегрування регулятора $T_{1\text{RI}}$ до зміни $k_{\text{ADI/U}}$, який дорівнює $\sqrt{C(\beta)/A(\alpha, \beta)}$. Для цього в програмі цифрової керування АД необхідно передбачити підпрограму, що обчислює в кожному такті $C(\beta)$ і $A(\alpha, \beta)$.

У системі керування частотним приводом використовуються ПІ – регулятори лінійних швидкостей V_B руху стрічок, що стабілізують V_B і змінюють ω_D в функції $1/R_B$. Регуляторам швидкостей підпорядковуються регулятори струмів якорів I_j або статорів I_s двигунів НВ. Невідповідність величин k_{RV} і $T_{1\text{RV}}$ умовам оптимізації контуру регулювання V_B може суттєво впливати на якісні показники СПР. Цифрове керування дає можливість обчислювати і змінювати k_{RV} і $T_{1\text{RV}}$ в функції R_B . Для цього перед викликом підпрограми регулятора V_B можна обчислювати і присвоювати нові значення k_{RV} і $T_{1\text{RV}}$ за визначеними значеннями R_B і J_s в попередніх тактах. В основних програмах керування приводами НВ інформацію про R_B забезпечують давачі, а J_s необхідно обчислювати оператором $J_s := J_0 + A_j R_B^4$. В моделюючій програмі R_B також обчислюється за формулами, які можуть бути використані і в керуючій програмі [4,6,7,9]:

$$\Delta R_{\text{vi}} := \frac{B_c k_h}{2\pi I_p} \int_0^{\Delta t} \omega_{D(i-1)} dt \quad \text{і} \quad R_{\text{vi}} := R_{\text{v(i-1)}} + \Delta R_{\text{vi}}.$$

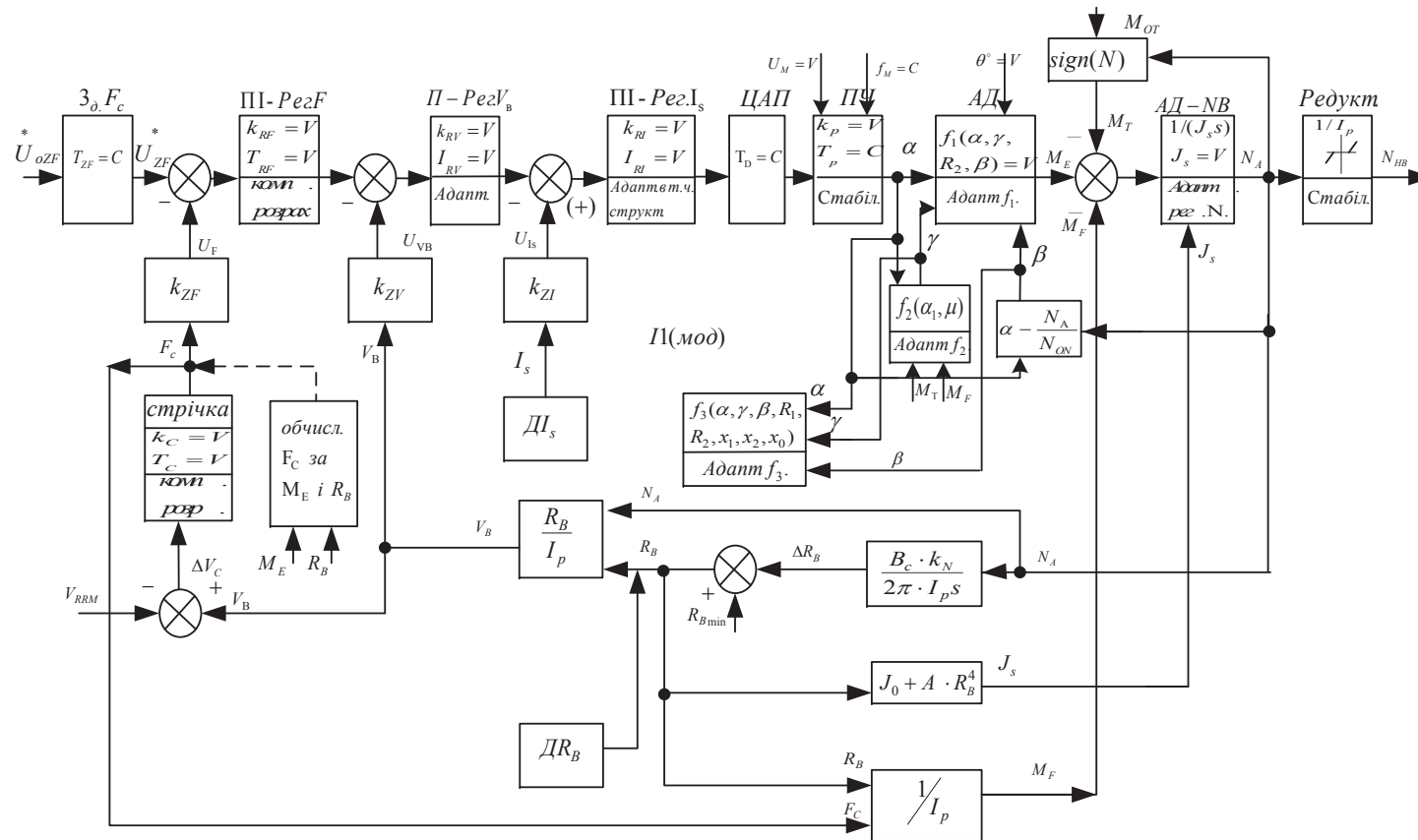

Рис 1. Структурна схема привода за системою перетворювач частоти-асинхронний двигун з намотувальним вузлом.

Коефіцієнт передачі регулятора $\omega_D k_{R\omega}$ – прямопропорційний, а $T_{1R\omega}$ – оберненопропорційна J_s . При зміні R_B від 0,05 м до 0,25 м і $I_p = 1,5$, в індивідуальних асинхронних приводах НВ, J_s змінюється мінімум в 15 раз. Необхідно також враховувати, що відношення J_{smax} / J_{smin} залежить від вибраного передавального числа I_p редуктора і при малих I_p зростає. Великі значення $k_{p\omega}$ і малі $T_{1\omega}$ сприяють поліпшенню точності регулювання ω_D і стабілізації V_B , однак можуть призвести до нестійкої роботи приводів, в тому числі до коливного руху в періоди заправок стрічок, коли R_B і J_s мінімальні за величиною. Базові параметри регуляторів V_B і ω_B можуть визначатись при R_{Bmin} і J_{smin} або при R_{Bmax} і J_{smax} . Параметри k_{RV} і T_{1RV} регуляторів V_B залежать від J/R_B .

Коректувати параметри регуляторів можна через бажану кількість тактів програми керування або моделювання за допомогою коректуючих коефіцієнтів k_{KRB} і k_{KJS} , що дорівнюють $k_{KRB} = R_{B(i-1)} / R_{Bmin}$ і $k_{KJS} = J_{s(i-1)} / J_{smin}$. При цьому в списку const параметрів програми $k_{R\omega}$ або k_{RV} (П-регуляторів), $T_{1R\omega}$ або T_{1RV} (ПІ-регуляторів) можуть мати значення, визначені при R_{Bmin} і J_{smin} , а в списку змінних параметрів програми коректуючим коефіцієнтам необхідно присвоїти початкові значення рівні одиниці. В операторах, що реалізують функції регуляторів V_B і ω_D , сталі (базові) значення k_{RV} або $k_{R\omega}$ необхідно множити: $k_{R\omega}$ на k_{KJS} і k_{RV} – на k_{KJS}/k_{KRB} .

Параметри ПІ-регулятора V_B частотно-керованого асинхронного привода НВ (рис.1) залежать від R_B , J_s і нестабільного коефіцієнта передачі АД $k_{ADM} = M_E / I_s$. Тому необхідно коректувати k_{RV} і T_{1RV} регулятора V_B за допомогою коректуючого коефіцієнта k_{KRV} , що дорівнює:

$$k_{KRV} = J_s R_{B \text{ баз}} k_{ADM / I_{\text{баз}}} / (J_{S \text{ баз}} R_{B \text{ баз}} k_{ADM / I_s}),$$

де базові значення J_s , R_B і k_{ADM} можна приймати для режиму розгону НВ при R_{Bmin} , J_{smin} і ω_{Dmax} , а для намотування з $V_{B \text{ проб}}$ – при R_{Bmax} , J_{smax} і ω_D $V_{B \text{ проб}} I_p / R_{Bmax}$. Миттєві значення k_{KRV} обчислюються за R_{Bi} , J_{Si} та $k_{ADM_e T_s(i)}$, що дорівнює: $k_{ADM} = 3U_{SN} \gamma r \beta / (\omega_{SN} \sqrt{C(\beta)A(\alpha, \beta)})$. В списку фактичних параметрів підпрограми, що реалізує функцію ПІ регулятора V_B , необхідно ділити T_{1RV} на k_{KRV} . Сталу часу T_{2RV} коректувати не потрібно.

Адаптувати ПІ-регулятор F_C необхідно до зміни V_{RRM} , оскільки k_C і T_C пропорційні $1/V_{RRM}$, а також до зміни друкарського матеріалу і ширини стрічок (епізодично), оскільки k_C залежить від модуля пружності E_C [6].

Висновки. Ефективність роботи цифрових систем керування намотувальними вузлами рулонних ротаційних машин з частотно-керуваними електроприводами залежить від точності вимірювання, обчислення та регулювання струмів живлення двигунів, лінійних швидкостей руху стрічок на периферії бобіни і їх сили натягу. Високу точність регулювання швидкості руху стрічок задрукованого матеріалу з похибкою меншою $\pm 1\%$ можна досягнути за рахунок компенсації впливів дестабілізуючих факторів (коливань напруги і часто-

ти струмів живлення силових перетворювачів, зміни температури нагрівання машин, зміни радіусів і моментів інерції бобін та нестабільності параметрів двигунів) і адаптації параметрів і законів функціонування регуляторів до найбільш суттєво впливаючих змін параметрів систем керування намотувальними вузлами.

Список використаних джерел

1. Казакевич В.В. Системы автоматического управления полиграфическими процессами /В.В. Казакевич, Э.И. Избицкий –М.: Книга, 1987. – 42 с.
2. Дурняк Б. В. Визначення сил натягу стрічок друкарського матеріалу за моментами на валах асинхронних двигунів намотувальних вузлів рулонних ротаційних машин / Б.В. Дурняк, О. М.Сорочинський. // Зб. наук. пр. ІПМС НАН України – Київ, 2007. – №40. – С.175-178.
3. Б. Дурняк, О.Сорочинський, Т. Яремків. Результати дослідження способів і засобів синхронізації руху смуготягнучих механізмів і рулонів поліграфічних машин з їх частотно-регульованими асинхронними двигунами / Б. Дурняк, О. Сорочинський, Т. Яремків.// Зб. наук. пр. «Комп'ютерні технології друкарства», №29 – Львів : УАД, 2013. – с. 3-9.
4. Дурняк Б. В. Стрічопровідні системи рулонних ротаційних машин //Моделювання, управління / Б.В. Дурняк – Київ: Атіка, 2002. – №40. – 292 с.
5. Луцків М.М. Системи автоматичного керування ротаційними машинами /М.М.Луцків. – Львів: Фенікс, 2000. – 152 с.
6. Сорочинський О.М.. Оптимізація систем керування намотувальними вузлами рулонних ротаційних машин / О. М. Сорочинський, Б. В. Дурняк, І. Т. Стрепко // Зб. наук. ІПМС НАН України. – Київ, 2003. – № 21. – С. 189-201.
7. Сорочинський О.М. Оптимізовані системи керування приводами постійного струму намотувальних вузлів рулонних ротаційних машин / О. М. Сорочинський, Б. В. Дурняк, І. Т. Стрепко // Зб. наук. пр. «Комп'ютерні технології друкарства». – Львів : УАД, 2004. – № 11. – С. 3–19.
8. Стрепко І.Т. Цифрові системи керування частотно-регульованим асинхронним приводом для транспортерів конвеєрних сушарок книжкових блоків /І.Т.Стрепко, А.А.Забрамний, Б.І.Федина, Н.М.Котович // Зб. наук. пр. «Комп'ютерні технології друкарства». – Львів : УАД, 2003. – № 10. – С. 3–18
9. Б.Дурняк, А.Забрамний, І. Стрепко, Т. Яремків. Параметричний синтез систем цифрового керування механізмами рулонно-розмотувальних і різальних машин. /Комп'ютерні технології друкарства, №27. Зб. наук. праць. Львів: Вид-во Української академії друкарства, 2012. – С.41-46.

References

1. Kazakevich V.V. (1987). Sistemy avtomaticheskogo upravlenija poligraficheskimi processami /V.V. Kazakevich, Je.I. Izbickij -M.: Kniga, - 42 s. (in Russian)
2. Durnyak B. V. (2007). Vyznachennya syl natyahu strichok drukars'koho materialu za momentamy na valakh asynkhronnykh dvyhuniv namotuval'nykh vuzliv rulonnykh rotatsiynykh mashyn / B.V. Durnyak, O. M.Sorochyns'kyu. // Zb. nauk. pr. IPMye NAN Ukrayiny – Kyuyiv, - #40. S.175 178. (in Ukrainian)
3. B. Durnyak, O.Sorochyns'kyu, T. Yaremiv (2013). Rezul'taty doslidzhennya sposobiv i zasobiv synkhronizatsiyi rukhu smuhotyahnuchykh mekhanizmiv i

- ruloniv polihrafichnykh mashyn z yikh chastotno-rehul'ovanymy asynkhronnymy dvyhunamy/ B. Durnyak, O.Sorochyns'kyy, T. Yaremkiy.// Zb. nauk. pr. «Komp'yuterni tekhnolohiyi drukarstva», #29 – L'viv: UAD– s. 3-9. (in Ukrainian)
4. Durnyak B. V. (2002). Strichoprovidni systemy rulonnykh rotatsiynykh mashyn // Modelyuvannya, upravlinnya / B.V. Durnyak – Kyiv: Atika, - #40. 292 s. (in Ukrainian)
  5. Lutskiv M.M. (2000). Systemy avtomatychnoho keruvannya rotatsiynykh mashynamy /M.M.Lutskiv. – L'viv: Feniks– 152 s. (in Ukrainian)
  6. Sorochyns'kyy O.M.. (2003). Optymizatsiya system keruvannya namotuval'nykh vuzlamy rulonnykh rotatsiynykh mashyn / O. M. Sorochyns'kyy, B. V. Durnyak, I. T. Strepko // Zb. nauk. IPMye NAN Ukrayiny. – Kyiv, - # 21. S. 189-201. (in Ukrainian)
  7. Sorochyns'kyy O.M. (2004). Optymizovani systemy keruvannya pryvodamy postiynoho strumu namotuval'nykh vuzliv rulonnykh rotatsiynykh mashyn / O. M. Sorochyns'kyy, B. V. Durnyak, I. T. Strepko // Zb. nauk. pr. «Komp'yuterni tekhnolohiyi drukarstva». – L'viv: UAD– # 11. – S. 3–19. (in Ukrainian)
  8. Strepko I.T. (2003). Tsyfrovi systemy keruvannya chastotno-rehul'ovanym asynkhronnym pryvodom dlya transporteriv konveyernykh susharok knyzhkovykh blokiv /I.T.Strepko, A.A.Zabramnyy, B.I.Fedyna, N.M.Kotovykh // Zb. nauk. pr. «Komp'yuterni tekhnolohiyi drukarstva». – L'viv: UAD– # 10. – S. 3–18. (in Ukrainian)
  9. B.Durnyak, A.Zabramnyy, I. Strepko, T. Yaremkiy. (2012). Parametrychnyy syntezy system tsyfrovoho keruvannya mekhanizmamy rulonno-rozmotuval'nykh i rizal'nykh mashyn. /Komp'yuterni tekhnolohiyi drukarstva, #27. Zb. nauk. prats'. L'viv: Vyd-vo Ukrayins'koyi akademiyi drukarstva– S.41-46. (in Ukrainian)

ADAPTATION OF DIGITAL REGULATORS PARAMETERS TO CHANGES OF MAIN COORDINATES OF WINDING UNITS IN WEB ROTARY PRESSES WITH AC ELECTRIC DRIVES

Sorochinskiy O.M., Strepko I.T., Kavyn Ya.M.

*Ukrainian Academy of Printing
19, Pid Holoskom St., Lviv, 79020, Ukraine
som_soroka@ukr.net*

The article examines the impact of main coordinates of winding units in web rotary presses with electric drives of alternating current on functioning of a digital control system and its regulatory ways to adapt to changes in parameters.

Keywords: *winding units, tape, tension, system of digital control, adaptation, subsequent regulation.*

*Стаття надійшла до редакції 12.09.2016
Received 12.09.2016*